

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

In alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L. St. 35

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350

USA 60 sau echivalent

FRF 400

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France
Téléphone : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Téléx 633520F

Commission Paritaire N° 65481 - C;C;P; : 11 341 71 A Paris
Téléfax : (33-1) 46.02.14.37

Numărul 207

7 iulie 1993

SENSUL COALIȚIEI

Un guvern de coaliție are rost atunci când și dacă poate face ceea ce guvernul unui sau mai multor partide nu poate face din lipsă de majoritate parlamentară. În România, guvernul Văcăroiu are majoritatea în parlament și este emanația structurilor care dețin puterea reală în țară, SRI-ul, armata și nomenclatura economiei planificate de odinioară. Nu se pune, deci, problema ca acest guvern să nu poată lua hotărâri din cauză că i-ar lipsi majoritatea necesară în parlament. Ceea ce îi lipsește este voința de a face schimbările necesare fiindcă cei care îl sprijină nu vor aceste schimbări.

Opoziția nu are nici ea o concepție unitară. Oamenii lui Roman și Severin au o viziune incontestabil mai deschisă unor schimbări decât guvernul și conducerea FDSN-ului, dar rămân dirijiști și liberalismul lor este mult mai limitat decât apare în declarațiile lor zilnice. Chiar și în ce privește SRI-ul, principalul obstacol în realizarea schimbărilor, fostul FSN încearcă să înlocuiască actuala sa conducere cu una care îi este apropiată, dar nu să desființeze instituția malefică. În aceste condiții care poate fi baza care justifică o coaliție între FSN și opoziție ? Și despre care opoziție ar fi vorba ?

FSN-ul și-a schimbat denumirea în Partidul democrat [PD (FSN)]. După modelul american. Dacă-și poate schimba și comportamentul se va fi făcut un pas important către o democrație reală. Pentru moment însă, manevrele vechi predomina încă și toate sforile se trag spre a constitui un guvern de coaliție, chipurile pentru a scoate țara din impas.

Coaliția ar fi compusă din foștii fesenști, PAC și liberalii care s-au desprins de partidul liberal al cărui președinte era Radu Câmpeanu.

Scopul ar fi ca această opoziție singură, sau împreună cu PNȚCD să participe la un guvern de coaliție alături de FDSN, partidul președintelui Iliescu. Desigur, oportunitatea joacă un rol important pentru mulți din opoziții nerăbdători a fi miniștri. Întrebarea este ce vor și ce pot face.

Structurile vechi și-au dovedit îndărătnicia sub trei guverne. Roman, Stolojan și actualul guvern Văcăroiu au fost niște paravane în fața cărora se simulau reformele și în spatele cărora se păstrau

pozițiile. Sistemul vechi nu s-a prăbușit cu Ceaușeștii dar uzura care începuse cu mulți ani în urmă mai încet decât dorim, dar sunt ireversibile și regimul Iliescu riscă să fi ajuns la un grad de uzură asemănător cu cel la care ajunsese Ceaușescu cîtăva vreme înainte de cădere. Pare puțin probabil ca actualul guvern să poată rămîne pînă la sfîrșitul mandatului parlamentar.

Actualul parlament ar putea desemna un alt prim ministru, dar o înlocuire n-ar face decât să accentueze criza și, deci, să compromită și mai repede șansele parlamentarilor de a fi realeși, în ciuda fraudelor, momelilor și intimidărilor. Singura șansă a președintelui și a partidelor care îl susțin de a fi realeși ar fi să compromită opoziția prin constituirea unui guvern de coaliție. Un asemenea guvern va fi tot atît de ineficace ca și precedentele deoarece nu va putea schimba structurile care dețin realitatea puterii (SRI și armata). Se va măcina cu aceleași probleme și va avea de înfruntat, în plus, un parlament ostil. Nici măcar un guvern format numai din opoziție nu ar putea urni structurile existente, cîtă vreme nu se schimbă actualul parlament.

Dacă în adevăr președintele și o parte din parlamentarii partidelor care îl susțin vor să scoată țara din impas, au posibilitatea să o facă fără a cere opoziției să se implice.

Problemele de rezolvat sunt clare și soluțiile la îndemîna lor. Pe plan politic legea electorală trebuie schimbată și sistemul proporțional înlocuit cu unul majoritar pe circumscripții, al căror număr să corespundă cu numărul deputaților și senatorilor de ales.

Pe plan structural trebuie suprimat SRI-

ul. Așa zisele încercări de a pune fosta securitate sub controlul parlamentului rămîn rizibile în ciuda discursurilor și ciocnirilor vehemente. De peste trei ani s-a constatat că nici un guvern sau instituție nu poate elabora, necum aplica, o politică independentă cîtă vreme structurile SRI-ului rămîn ceea ce sunt.

Reorganizarea armatei prin pensionarea cadrelor, reducerea efectivelor și constituirea de noi unități care să le înlocuiască pe cele vechi este o necesitate nu numai pentru realizarea economiilor bugetare, dar mai cu seamă pentru a înlătura povara pe care o reprezintă mentalitatea ei în țară.

Pe plan financiar, echilibrarea bugetului presupune suprimarea subvențiilor, iar pe plan economic oprirea inflației poate fi realizată prin stabilizare monetară.

Un guvern de coaliție nu-și ar avea rostul decât dacă măsurile enumerate sunt realizate în prealabil. Atunci în adevăr unitatea națională ar avea un sens și efortul tuturor ar putea merge în aceeași direcție spre a scoate țara din impas.

Atunci am obține și credite și investiții din străinătate, iar viața politică românească ar putea alterna între două opțiuni politice care să se înfrunte dar, la nevoie, să se unească spre binele țării.

Altfel, guvernul de coaliție, sau chiar de opoziție nu va fi decât un paravan în plus în spatele căruia aceleași structuri vor reuși să mai cîștige un an sau doi. Apoi vor căuta alt paravan, poate chiar și în străinătate, ca să mai cîștige un timp.

În timpul astfel cîștigat, țara se scufundă și noi și ei, cu ea.

Mihai KORNE

NEGOT CU CETĂȚENIA ROMÂNĂ

Pe 26 iunie, în cadrul jurnalei de la orele 12, pe canalul de stat al televiziunii, France 3, a fost difuzat un reportaj despre ilegalitatea comisa de ambasada României, care eliberează de doi ani, cu seninătate, certificate de renunțare la cetățenia română refugiaților care speră ca, în acest fel, să nu fie retrimiși în țară.

Suma necesară pentru obținerea unui certificat este de 2.800 de franci, iar majoritatea solicitanților sunt țigani. Numai că hîrtia obținută n-are nici o valabilitate în jurisdicția franceză și internațională.

De la consulul Bar, întebat despre aceste

<https://biblioteca-digitala.ro>

sute de petece de hîrtie prin care ambasada contribuie, asemenea unei întreprinderi frauduloase, la un vid juridic, încasînd sume substanțiale, reporterul n-a obținut decât un răspuns confuz, într-o franceză aproximativă.

Degeaba e scandalizată puterea de imaginea negativă a României, ba chiar angajează pe dolari o agenție de publicitate care s-o amelioreze, cînd reprezentanții ei în străinătate sferteresc valută și fac negoț cu cetățenia română, în deplina sfidare a legilor internaționale.

A.C.

PE SCURT

Parlamentul

■ Comisia de anchetă a corupției, formată în urma dezvăluirilor gen. Florică a constatat, la audierea adjunctului fostului șef al Gărzii Financiare, Radu Hortopan, că dezvăluirile presei sunt justificate de dosare care par a da tot mai multă consistență acuzațiilor împotriva membrilor executivului: Viorel Hrebenciuc, Florin Georgescu și George Ioan Dănescu, a unor membri ai parlamentului și SRI-ului. În această situație, probele acuzatoare care se acumulează au fost sechestrare de șeful comisiei, Romul Vonica (FDSN), membrii opoziției amenințând să redacteze un raport separat. Pe 25 iunie, purtătorul de cuvânt al comisiei, a declarat la conferința de presă ca toate cazurile, la nivel economic, semnate de gen. Florică sunt reale.

■ Un nou scandal: abuzurile prefecturilor, numiți în valuri imediat după constituirea guvernului Văcăroiu. Cu doar 35% de voturi la alegeri, FDSN-ul controlează aproape întreaga țară. Primarii și consilierii sunt amenințați, ca și când prefectii ar fi noii secretari de județ, deși legea administrației locale statuează că între, pe de-o parte, prefectii și, de partea cealaltă, consilii și primari nu există raporturi de subordonare. Și totuși, prefectul de Alba consideră apartenența partinică a primarilor o vină (!), cel de Hunedoara interzice libera asociere și publicațiile independente. În fond, ei nu fac decât să aplice consemnul dat de șeful Departamentului pentru administrația publică locală, dl. Cosmîrcă: "fiecare prefect să fie un prim-ministru la nivelul județului". Cel mai afectat de schimbarea prefecturilor în ianuarie, PD (FSN) a inițiat o campanie de semnături care, ajungând la numărul necesar de 114, va declanșa procedurile de constituire a unei comisii parlamentare care să analizeze conduita prefecturilor. Ea nu-i poate schimba, dar poate stopa degradarea relațiilor între prefectii și consiliile locale.

■ În 22 iunie, Ctin Ticu Dumitrescu și-a anunțat în Senat demisia din Comisia parlamentară de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989, ca protest pentru că aceasta comisie nu s-a întrunit, în șapte luni de zile, decât o singură dată.

■ Gh. Dumitrașcu a fost sancționat, în 29 iunie, cu avertisment, nu pentru că ar fi ofensat opoziția, ci pentru "abateri procedurale".

■ Opoziției i s-au acceptat amendamentele prin care comisia de control asupra SRI-ului are permisiunea de a aduce la cunoștința publică abaterile anticonstituționale care pot apărea în practica SRI, controlul financiar și asupra veniturilor extrabugetare și mai ales cel depus la art. 6, prin care cercetările asupra acțiunilor în desfășurare ale SRI sunt decise de comisie. Din comisia, alcătuită în 23 iunie, fac parte: Vasile Văcaru (șeful grupului parlamentar FDSN din Senat), președinte, vice-președinte Nicolae Ionescu-Galben (PNTCD), Doru Viorel Ursu, secretar, membri - Ilie Nica (FDSN), Vasile Matei (PUNR), Szabo Karoly (UDMR), Gh. Gorun (PAC), Teodor Constantinescu (PRM), Marin Lungu (PSM). Adică 5 din coaliția guvernamentală (inclusiv

președintele) și 4 din opoziție. În 24 iunie, Virgil Măgureanu a depus comisiei raportul SRI, iar V. Văcaru s-a angajat ca într-o săptămână să prezinte un raport cu concluzii, pe marginea acestuia, parlamentului.

Opoziția

■ 17 iunie, "un pact de guvernare, capabil să scoată țara din grava criză cu care se confruntă pe toate planurile", protocol semnat de președinții a cinci partide: Corneliu Coposu (PNTCD), Sergiu Cunescu (PSDR), N. Manolescu (PAC), Marko Bella (UDMR), Dinu Patriciu (PL-1993), Petre Roman (PD-FSN). Prin acest protocol, semnarii se angajează să participe la o eventuală guvernare numai în această formulă, care reprezintă 47% din electorat și 32% cît reprezentată actuala putere, care a minimizat pactul cu "scandalagii lui Roman", socotindu-l "o mezialianță sterilă" (Vasile Văcaru).

Petre Roman explica ("22") că partidele politice, parlamentul și guvernul nemai-bucurându-se de nici o popularitate e nevoie de o nouă dinamică politică, de "o ofertă politică nu a unui partid (FSN nu se mai bucură decât de 4%, cum reiese din sondaje, n.n.), ci a unei regrupări a tuturor forțelor și grupărilor reformiste, democratice și luminate". Partidele semnatare precizat Corneliu Coposu, "au programe ce nu se suprapun, dar au obiective imediate comune" ("Expres Magazin")

Într-o Declarație a Convenției Democratice, semnată de președintele ei, Emil Constantinescu, în urma reuniunii Consiliului CDR din 24 iunie, se constată "iminența unei crize politice", "prețul unei politici de alianțe sistematice cu forțele cele mai reacționare", "a reformelor mereu promise și amânate", a "incapacității de concepție și acțiune a partidului de guvernămînt", politică duplicitară cu care CDR a fost constant în dezacord. "În aceste condiții, CDR consideră că doar o guvernare încredințată forțelor democratice și active în susținerea reformelor poate pune capăt crizei actuale. (...) CDR este disponibilă pentru lărgirea acestei forme de cooperare cu toate forțele și personalitățile politice democratice (...) Putem instaura un sistem instituțional care să asigure respectarea legilor, blocarea corupției la vîrf, protecția cetățeanului. Putem face pași rezezi pe drumul reformei și al prosperității. Putem garanta construcția unei Românie democratice, stabilă în interior, deschisă unei integrări în civilizația modernă".

■ În 12 iunie, cînd avea loc la Brașov o întîlnire a grupului civic-liberal (Stelian Tănase, Alexandru Popovici, Cristian Atanasiu, parlamentari, președinți de filiale județene, etc), Comitetul Național PAC declara că nu recunoaște existența, în cadrul partidului, a acestui grup și decide sancționarea celor care continuă să se revendice de la astfel de fracțiuni nestatutare. "Este o absurditate ca, într-un partid care se declară el însuși liberal și deschide procedura de alianță cu alte partide liberale, să existe un grup mai liberal decât partidul", a apreciat Nicolae Manolescu, care n-a onorat invitația la Brașov.

La Convenția Națională PAC, din 27 iunie, cele trei propuneri: a) "să se realizeze o alianță

RECLAMA NU-I TOTDEAUNA SUFLETUL COMERTULUI

Delegația română a fost condusă la Conferința Mondială a Drepturilor Omului de ministrul de externe Th. Meleșcanu. În 15 iunie, exact la trei ani de la sălbăticia declanșată pe străzile Bucureștiului, la chemarea prezidențială, Ion Iliescu a luat cuvînt, după J. Carter, în plenul conferinței. După ce a constatat că "drepturile omului a fost conceptul detonator al schimbărilor din Estul Europei" - dar n-a suflat o vorbă despre soarta deținuților de la Tiraspol - deși Comitetul Helsinki român îi înaintase trei rapoarte - a comunicat că respectarea lor "a devenit o valoare general acceptată în societatea românească". "Nu neg că sunt probleme ("copii handicapați", "climatul social generat de mentalitățile trecutului" n.n.) dar cred că stăm foarte bine în comparație cu restul Europei" (sic!) De pildă, "libertatea presei scrise și audiovizuale sunt în România în afara oricărei cenzur".

Existența lui Everac, tabletele sale și manipularea pe micul ecran, afilierea la guvernare a partidelor extremiste, nepedepsirea inovațiilor mineriadelor, listele negre, etc sînt probabil zvonuri, din moment ce președintele ținut să precizeze: "Adesea zvonurile sunt prezentate ca fapte, iar neadevărul, defăimarea și calomnia au devenit ceva curent. Acesta este, probabil, prețul pe care trebuie să-l plătim pînă cînd întreaga noastră societate va deveni mai matură din punct de vedere al exercițiului democratic". Cu alte cuvinte, faptele nu există și cei care vorbesc despre ele, adică opoziția parlamentară și extraparlamentară, au halucinații răutăcioase din cauza lipsei de experiență democratică... Doar că, în aceeași zi, în raportul Institutului pentru probleme evreești, se putea citi că partidul aflat la putere în România, pentru a putea guverna, depinde de partide extremiste, virulent antisemite.

La Viena, președintele Iliescu l-a mai întîlnit, printre alții, la cererea acestuia, pe raportorul pentru România la Consiliul European, Fr. König. Apoi, periplus european a continuat cu Geneva, unde, în 16 iunie, a ținut cuvîntări, la Conferința de Dezarmare și la Organizația Internațională a Muncii, unde a-lăudat fuziunile centralelor sindicale (act pe care presa puterii îl socotește sedișios politic, încă o dovadă că există opinii interne și altele de uz extern), România fiind "prima țară din Europa Centrală unde s-a finalizat un contract colectiv de muncă la nivel național". L-a mai întîlnit pe secretarul general ONU, B. Ghali, pe care l-a invitat în România și a vizitat sediul fostei Ligi a Națiunilor, oferind medalia Titulescu secretarului general al oficiului ONU, Vladimir Petrovsky.

A urmat întîlnirea de la Zürich, din 17 iunie. Însoțit de o delegație de "oamenii de afaceri" - Viorel Cataramă, Vasile Ștefan, George Cojocaru, și economiști - directorul adjunct al Institutului de cercetări economice, Mircea Ciomara, Aurel Dochia, președintele Agenției Naționale de Privatizare, s-a întîlnit cu cercuri bancare și oameni de afaceri elvețieni, avîndu-l ca spirit organizatoric pe Prințul Sturza, care era încrezător în impresia politică de monolit dată de delegația română (în care se aflau un țărănist, M. Ciomara și V. Cataramă colegul de partid al lui Radu Câmpeanu),

"DREPTURILE OMULUI", CU DEROGARE...

Greva foamei le-a permis deținuților de la Tiraspol să-și vadă soțiile. Un alt efort, după luni de torturi morale și fizice, pentru o întâlnire firească. Numai că nimeni din cei care ar putea interveni pe plan internațional nu vrea să vadă ce se întâmplă în sala ornată cu secera și ciocanul a "procesului" de la Tiraspol, care continuă nestingherit, în același timp cu Conferința Mondială a Drepturilor Omului...

La înfățișarea din 21 iunie, niciunul din martori n-a recunoscut pe vreunul din membri grupului Ilașcu... Peste două zile însă a depus mărturie Vadim Serțov, ministrul securității din Transnistria, care a comunicat instanței că Ilașcu a recunoscut în anchetă apartenența sa la Ministerul Securității Naționale al

pag. 2

închipuindu-și probabil că e ultimul argument pe care-l așteptau investitorii occidentali ca sa se năpustească la București.

A doua zi, președintele însoțit de aceeași delegație, s-a înființat la Forumul "Ce fel de Europă?" de la Crans Montana. Și aici a vorbit fluturând clișeele integrării, cerînd toleranță și înțelegere, discrepanța dintre bogați și săraci fiind cea mai gravă problemă a Europei. Au avut și aici întâlniri de afaceri și membrii delegației erau entuziasmați, unanimi în a simți un val de interes economic pentru România. Străinii nu prea erau informați, dar acum au aflat de la președinte avantajele posibile, s-a discutat de la egal la egal, s-au fixat întâlniri. Garanțiile integrale date oamenilor de afaceri străini în Elveția aveau, însă, să fie contestate, în 23 iunie, de votul parlamentului român care a respins amendamentul referitor la proprietatea terenurilor din legea investițiilor străine.

În 19 iunie, la conferința de presă, președintele a comunicat asistenței că "în trei ani, am realizat mai mult decît orice țară din Est". Cu atît mai rece a fost dușul primei întrebări a Agenției Reuter, referitoare la declarația lui Miron Cosma publicată în ziua precedentă în "România liberă" despre faptul că venirea minerilor la București în 1990 "a fost orchestrată de putere și securitate". Evident, pentru dl. Iliescu e vorba de fabulații și scenarii, pentru că "evenimentele din 13-15 iunie '90 au fost continuarea exploziei din decembrie '89", "o tendință generală spre anarhie". Securitatea nu mai exista din aprilie, iar minerii au venit să apere instituțiile democratice atacate. Președintele-liniște a mai adăugat: "Cred că ne aflăm acum într-o situație normală", "o situație bine reglementată juridic și un cadru democratic normal". "Singura noastră problemă e de ordin economic", ceea ce echivalează cu un camuflaj, fiindcă președintele n-are încotro, sau nu poate gîndi decît în spiritul materialismului dialectic, travestind criza politică și morală într-o dramă marxistă între bogați și săraci, pentru urechile diplomaților străini și în fatalitatea "tranziției" pentru cetățenii țării.

Republicii Moldova și faptul că a fost pregătit de SRI, la Brașov. Pentru Ilie Ilașcu depozitia lui Serțov e pură minciună. Amintindu-i ca teroriza grupul arestaților, Ilașcu a declarat ca poate depune mărturie asupra crimelor în care este implicat Sverțov împotriva Lituaniei, Moldovei, Georgiei, prin pregătirea de trupe teroriste, acțiuni de sabotaj și diversiune în favoarea Rusiei, trimiterea de teroriști provocatori în România. Avocatul Ion Voizian i-a cerut lui Sverțov să producă probele acuzațiilor împotriva lui Ilașcu, dar ministrul securității a răspuns că acestea sunt "secrete de serviciu". Întrebat de Mihai Vicol, corespondentul "României libere", ce poate spune de acuzația de a fi agent român, Ilie Ilașcu a răspuns: "Eu m-aș fi bucurat dacă ar fi fost așa. Din păcate, nu sunt decît un economist de rînd, întotdeauna m-am uitat cu ură la aceste organe secrete, KGB și fosta securitate română (...). Am fost la București de cîteva ori și am fost alături de manifestații din Piața Universității".

În Tiraspol se vorbește deja de locul unde va fi înălțat zidul execuției, iar Olga Ivanovna, președinta așa-zisului complet de judecată, a declarat preseii că tratativele asupra statutului Transnistriei nu pot influența procesul grupului Ilașcu, sentința capitală putînd fi suspendată doar la cererea prezidiului Sovietului Suprem din Tiraspol!...

Apeluri la Conferința Mondială a Drepturilor Omului de la Viena

Elena Boner, văduva fizicianului A. Saharov, rugată să se refere la tratamentul inuman aplicat deținuților politici de la Tiraspol, a spus că situația din Transnistria este rezultatul unor aranjamente făcute pe vremea lui Gorbaciov, pentru a contracara dorința legitimă de autodeterminare a Moldovei, dar destinul acestui teritoriu trebuie decis prin voința populației, nu de armata condusă de generalul Lebed.

Reprezentanții unor asociații și ligi române au lansat un apel în care se denunța caracterul politic și xenofob al procesului de la Tiraspol, cerînd guvernelor și organizațiilor internaționale neguvernamentale și Conferinței Mondiale pentru Drepturile Omului "să acționeze imediat pentru a opri această monstruasă crimă și a salva viețile celor 5 tineri moldoveni..."

În 23 iunie a sosit la Viena Ștefan Urîtu, președintele Comitetului Helsinki din Republica Moldova, care a ținut în aceeași zi o conferință de presă la reuniunea organizațiilor nonguvernamentale. Participanți habar n-aveau că, în Transnistria, rușii și ucrainenii sunt doar 23% și românii 40%. Înscenarea judiciară, pe care mulți din cei prezenți o ignorau, a fost generată de trei factori, a explicat prof. Urîtu: jocul politic al Moscovei care a reclădit în fostele republici unionale (Transnistria, Abhazia, Osetia de Sud, Dombasul etc) bastioane de control, întreținînd focare naționalist-comuniste; ușurința cu care autoritățile de la Chișinău i-au scăpat din mînă pe Smirnov și acoliții lui; pasivitatea forurilor internaționale. Și care, din păcate, continuă, din rațiuni mai mult sau mai puțin

obscure.

"Tribunal public Internațional"

Aprobat de autoritățile nistriene și de unele grupări de la Moscova, un așa-zis Tribunal public Internațional va lua în discuție "lezarea drepturilor omului și a persoanelor, în timpul conflictului armat de la Tighina și Dubăsari". Prima întâlnire a avut loc în 18 iunie, cu participarea unei delegații de parlamentari ai Federației Ruse, condusă de Serghei Baburin, aflat la Tiraspol cu ocazia aniversării unui an de la evenimentele de la Tighina, pe larg prezentată de agenția de știri Ostankino. Tribunalul a purces la audieri publice între 28-30 iunie, la Moscova, și pe 2 iulie la Tiraspol, în ciuda protestelor Ministerului Afacerilor Externe al R. Moldova.

Confederație moldovenească?

La Tiraspol se pregătește o sesiune comună a parlamentelor celor două republici autoproclamate, nistrieană și găgăuză, pentru a analiza posibilitățile unei Confederații moldovenești. Deasemenea, o comisie interguvernamentală nistriano-găgăuză se va ocupa de intensificarea relațiilor economice.

În acest timp, comisii moldo-ruse macina "democratic" timpul și întrețin iluziile diplomatice. În 23 iunie a avut loc a VI-a rundă de negocieri moldo-ruse privind stabilirea statutului, condițiile și termenele de retragere a formațiunilor militare ale Federației Ruse de pe teritoriul R. Moldova. După retragerea regimentului 300 de parașutiști din Chișinău, a regimentului de plutonieri din Tighina și a brigadei de rachete, a trecerii batalionului de radio relee de la Varnița în jurisdicția Moldovei, a apărut litigiul trecerii parțiale în jurisdicția Tiraspolului, prin decretul președintelui Smirnov, a Uzinei de reparații militare din Tighina. A fost din nou vorba de retragerea Armatei a 14-a: la mijlocul anului viitor, cum propune Moldova sau la 1 ianuarie 1995, cum prevede Moscova.

Oricum, misiunea de presiune a Armatei a 14-a e ca și îndeplinită. La recenta reuniune a primilor miniștri din CSI numai Moldova a acceptat un împrumut tehnic al Rusiei care o menține în zona de interes a Moscovei încă 10-15 ani. Pe de altă parte, ambasadorii ai R. Moldovei sunt numiți cadre de nădejde ale fostei administrații sovietice - la Bruxelles a fost numit ambasador fostul secretar III (acoperire clasică a serviciilor secrete), Popov, de la fosta ambasadă a URSS la București. Cum declară Mircea Snegur Agenției Moldova Press, relațiile cu Rusia și Ucraina sunt "bune și pozitive și trebuie nu numai menținute, ci și lărgite".

Și ca o dovadă în plus că este așa, în 16 iunie, 87 familii de refugiați din Dubăsari (de unde au fost expulzați sub amenințare, plecînd cu ce aveau pe ei), Tighina, Tiraspol, Grigoriopol, au fost scoși cu violența de poliție dintr-un imobil de pe strada Igor Vieru, nr. 16 din Chișinău, în care se adăpostiseră. Li s-a rupt tricolorul, au fost sparte icoanele, au fost băuți, culmea, după ce unii fuseseră răniți pe front. Dincoace de Nistru sute de mii de refugiați sunt uitați, cu indemnizații de cerșetori, ca și cînd ar fi vinovați că au rămas în viață. Autoritățile Chișinăului preferă să nege problema refugiaților probabil pentru a nu-i irita pe cei care i-au terorizat și alungat...

A.C.

ENIGMELE ARMISTIȚIULUI

Am urmărit cu mult interes cele trei interviuri luate de dl. Mihai Korne dlu Gheorghe Barbul, în legătură cu intrarea României în război alături de Germania, iar după Stalingrad și înaintarea trupelor sovietice spre frontierele țării noastre, cu începutul negocierilor de pace și desfășurarea lor. Informațiile și analizele dlui Barbul reprezintă o valoroasă contribuție la cunoașterea acestor evenimente, prin situarea privilegiată pe care a avut-o pe lângă Mareșalul Ion Antonescu și pe lângă Mihai Antonescu, Ministrul Afacerilor Străine, al cărui șef de cabinet a fost. Consider că acest gen de precizări în legătură cu pregătirea armistițiului și a actului de la 23 August sunt mai mult decât necesare pentru a putea înțelege și deslega o parte din enigmele, care la 49 de ani de la terminarea războiului, continuă să învăluie aceste evenimente.

În acest sens, în rândurile care vor urma, voi căuta să dau explicații și să cer anumite lămuriri.

Contribuția Mareșalului Antonescu la pregătirea armistițiului.

Despre contribuția Mareșalului Antonescu și rolul pe care l-a jucat în pregătirea și desfășurarea armistițiului, s-a scris foarte puțin sau aproape deloc.

După înfrângerea de la Stalingrad și înaintarea trupelor sovietice pe întreg întinsul frontului, Mareșalul Antonescu a stabilit un acord, în vara anului 1943, cu Iuliu Maniu și Dinu Brătianu, în calitatea lor de șefi ai partidelor Național Țărănesc și Național Liberal, prin care Mareșalul Antonescu, ca șef al Guvernului, cedează celor doi șefi de partid dreptul de a negocia și a duce tratative cu Aliații, în vederea ieșirii României din război. Acest acord echivala, în realitate, cu o cesiune de fapt a unei părți din prerogativele oficiale ale statului, în favoarea a doua personalități ale vieții publice românești, neinvestite oficial însă cu nici o putere.

Acordul era verbal și limitele sale greu de stabilit. Tot ceea ce știm este că, în cadrul acordului și spre săvârșirea sa, Direcția Cifrului din Ministerul de Externe a fost pusă la dispoziția partidelor politice și transformată, de fapt, prin importanța misiunii ce o va îndeplini, într-un al doilea Minister de Externe, al cărui șef cu puteri depline era Grigore Niculescu Buzești, activând în contact permanent și în conformitate cu dispozițiile primite de la Iuliu Maniu și Dinu Brătianu. Concomitent, au fost desemnați delegații lor personali pe lângă legațiile noastre din Berna, Lisabona, Madrid și Stockholm, care aveau o completă libertate de acțiune față de șefii de misiune, aceștia rămânând reprezentanții oficiali ai guvernului român, pe lângă respectivele guverne. Singura excepție o făcea Legația română din Ankara, unde șeful de misiune, Alexandru Crețeanu, era nu numai reprezentantul oficial, dar și

împuțernicitul partidelor politice, având, între altele, misiunea de a obține de la Aliați acceptarea Prințului Barbu Știrbey ca negociator al României la tratativele de la Cairo.

În linii generale acesta este cadrul în care se va desfășura acțiunea politică și diplomatică românească, în anul care a precedat actul de la 23 August, în baza acordului creat și care a fost respectat, cel puțin din partea Mareșalului Antonescu, pînă la sfârșitul războiului.

Condițiile de armistițiu propuse de Aliați României

În ianuarie 1944, guvernul sovietic, prin ambasadoarea Alexandra Kollontay, prezinta guvernului român primele condiții de ieșire a României din război, înmânate lui Fred Nanu, ministrul nostru de la Stockholm, în care se prevedea, printre altele, ca, în cazul în care guvernul român ar răspunde favorabil, Rusia Sovietică se obliga a respecta independența și suveranitatea statului român. De asemenea, că este de acord cu anularea Dictatului de la Viena. Guvernul român n-a dat nici o urmărire acestei propuneri.

Pe data de 12 aprilie 1944, un nou proiect de armistițiu este comunicat de Aliați lui Barbu Știrbey, la Cairo. Principalele lui condiții se refereau la capitularea trupelor române staționate în Crimeea și în regiunea Chișinăului, sau la colaborarea lor cu trupele sovietice în lupta împotriva armatelor germane; la revenirea la frontiera româno-rusă din iulie 1940; la recunoașterea pagubelor provocate Uniunii Sovietice de trupele românești pe teritoriul rusesc; la eliberarea tuturor prizonierilor ruși și aliați; la recuperarea și alipirea la România a celei mai mari părți a Transilvaniei; la trimiterea de plenipotențiar în vederea semnării armistițiului.

Pe data de 14 aprilie 1944, sosește la Ministerul de Externe o telegramă, prin care Fred Nanu aduce la cunoștința guvernului Antonescu, din partea guvernului sovietic, absolut aceleași condiții de armistițiu expediate de Barbu Știrbey.

Pe data de 15 mai, Guvernul român a fost primul care a răspuns guvernului sovietic considerînd condițiile armistițiului inacceptabile.

Însă pe data de 29 mai, Fred Nanu remite ambasadoarei sovietice, Alexandra Kollontay, un memorandum în care, în realitate, se revine asupra răspunsului din 15 mai, România arătîndu-se favorabilă încetării războiului cu Uniunea Sovietică, iar guvernul Antonescu dispus să cedeze puterea unui guvern civil, al cărui sediu să fie situat într-o zonă neocupată. În cazul în care Rusia Sovietică ar fi de acord cu aceste propuneri, se cere guvernului sovietic un răgaz de 15 zile de la data încheierii armistițiului, timp în care guvernul român să negocieze cu guvernul

german retragerea trupelor acestuia de pe teritoriul românesc.

Pe data de 2 iunie 1944, guvernul sovietic răspunde afirmativ, acceptînd propunerile guvernului român, și așteptînd desemnarea plenipotențiarilor pentru semnarea armistițiului.

Aici se terminau tratativele între guvernul Antonescu și guvernul sovietic, guvernul român netrimînd plenipotențiarii pentru semnarea armistițiului.

La sfârșitul lunii mai 1944, răspunsul partidelor politice, cuprins într-un memorandum, va fi remis de Constantin Vișoianu Aliaților la Cairo. În prima parte, Iuliu Maniu se prezenta ca șef al opoziției române - formată din partidele democratice românești: partidele Național Țărănesc, Național Liberal, Comunist și Socialist - și susținută de generalii comandanți ai marilor unități de pe front. A doua parte conținea răspunsul la condițiile de armistițiu, transmise de Aliați, în care România era de acord cu încheierea armistițiului, însă sub anumite condiții, pe care Aliații, în aproape totalitatea lor, le-au respins, nerezultînd clar pentru ei dorința României de a pune capăt ostilităților. Aliații propun trimiterea unui general român peste linia frontului pentru a lua contact cu comandamentul sovietic, în vederea semnării convenției de armistițiu.

Pînă în ajunul lui 23 August, partidele politice au căutat să obțină de la Aliați aceleași condițiuni pe care guvernul român le obținuse la 2 iunie, însă toate încercările au eșuat. De asemenea, din cauza repetatelor amînări, nu s-a ajuns a se trimite pînă la 23 August respectivii plenipotențiar pentru semnarea armistițiului.

În situația aceasta ne găsim în ziua de 23 August, cînd Regele Mihai anunță țării încetarea ostilităților cu trupele sovietice și acceptarea condițiilor de armistițiu impuse de Aliați.

O hotărîtoare enigmă

Tratativele de armistițiu care au precedat actul de la 23 August, felul cum au fost dus și hotărîrile luate, vor constitui încă pentru mult timp un șir neîntrerupt de enigme. Una din aceste enigme, poate una din cele mai importante, o reprezintă răspunsurile guvernului român la condițiile de armistițiu propuse pe data de 14 aprilie. În primul rînd, guvernul român respinge aceste condiții la 15 mai, pentru ca, pe 29 mai, să revină asupra deciziei inițiale și să le admită sub anumite condiții, pe care, la 2 iunie, guvernul sovietic le acceptă. Ca urmare, guvernul român, în loc să trimită plenipotențiarii pentru semnarea armistițiului, hotărăște oprirea punerii în aplicare a acordului stabilit cu guvernul sovietic.

Enigma constă în neputința pe care o avem să cunoaștem și să înțelegem deciziile contradictorii ale guvernului român. De ce s-a revenit asupra deciziei din 15 mai și de ce, după acceptarea condițiilor noastre, guvernul român n-a iscălit convenția de armistițiu ?

Cine a luat aceste hotărâri și de ce au fost luate, ținând seama că atitudinea Marelui Antonescu față de ruși și față de germani a rămas aceeași și înainte și după acceptarea condițiilor noastre?

Dacă, la 23 August, Regele Mihai, anunțând încetarea ostilităților, a scurtat războiul pentru Aliați cu 6 până la 9 luni, iar țara noastră a fost pusă la adăpost de noi pierderi și suferințe, cu atât mai însemnate ar fi fost rezultatele unui armistițiu semnat cu 3 luni mai devreme. Mai mult, Marelui

"PENTRU A TE SINUCIDE, NU-I NICIODATĂ PREA TÎRZIU"

Fostul meu coleg de minister îmi cere să dezleg o enigmă: de ce, după acceptarea de către sovietici a condițiilor guvernului român, Antonescu n-a semnat convenția de armistițiu ?

Am să încerc să răspund.

Dacă în general sunt de acord cu expunerea lui Mihai Mărculescu, formulez rezerve în privința acordului care ar fi existat între Mareșal și opoziție și care ar fi echivalat, "în realitate cu o cesiune de fapt a unei părți din prerogativele oficiale ale statului...". În realitate, Ministerul Afacerilor Străine a rămas pe vremea lui Antonescu așa cum fusese pe vremea lui Titulescu. În cei patru ani petrecuți la cabinetul Ministerului de Externe, n-am întâlnit nici un coleg din corpul diplomatic care să aprobe politica guvernului. Paznicul tradiției pro-franceze și anti-germane, de la 1915, era Alexandru Crețeanu, demis din funcția sa de Secretar general în octombrie 1941 din cauza divergențelor de opinie cu Antonescu. Noul patron, de fapt, al "echipei de la Externe" a devenit Grigore Niculescu-Buzești, numit de Crețeanu, în mai 1941, director al Cabinetului și al Cifrului, serviciu prin care tranzitau toate secretele departamentului.

Rechemarea lui Crețeanu în serviciu activ și numirea lui ca Ministru Plenipotențiar la Ankara a fost semnalul unei noi orientări a politicii noastre externe. Înainte de plecarea lui în Turcia, Mihai Antonescu i-a declarat că nu-i cere să servească "guvernul actual", că este "scutit de orice obligație față de el însuși și față de Mareșal", iar în ceea ce va întreprinde, să nu asculte decât de "propria conștiință" (Alexandru Crețeanu, "The Lost Opportunity", pag. 93-94)

Prima consecință a numirii lui Crețeanu a fost autorizația dată de Mareșal lui Barbu Știrbey să plece la Londra pentru a negocia, în numele opoziției, ieșirea României din război (Știrbey a eșuat la Cairo deoarece englezii, pentru a menaja susceptibilitatea sovietică, au refuzat să-l primească în capitala Albionului). Prin acest fapt, Buzești era autorizat să transmită prin cifrul ministerului mesajele lui Maniu adresate lui Știrbey și vice-versa. Pentru Antonescu nu era vorba de o cesiune a prerogativelor guvernului, ci numai de o împărțire de roluri

Antonescu ar fi avut o soartă asemănătoare cu cea a generalului Manerheim.

Socotesc că dl. Gheorghe Barbul ar putea, dacă nu să deslege această enigmă, cel puțin să ne ajute să ne apropiem de adevăr, prin informațiile pe care le deține ca martor privilegiat la desfășurarea evenimentelor.

Mihai MĂRCULESCU

N.R. Mihai Mărculescu, fost diplomat, se afla, în anii războiului, atașat la Direcția Cabinetului și Cifrului din Ministerul Afacerilor Străine.

între guvern și opoziție. Mareșalul se declara dispus să cedeze puterea lui Maniu, dacă acesta reușea să oțină de la anglo-saxoni - țin să subliniez, de la anglo-saxoni și nu de la ruși - garanții pe care el nu le căpătase. În realitate, la Cairo s-a discutat mai ales de ajutorul pe care opoziția îl cerea Aliaților pentru răsturnarea lui Antonescu. Bineînțeles, mesajele care priveau acest subiect făceau parte din telegramele clandestine cifrate și descifrate exclusiv de doi oameni de încredere ai lui Buzești: Emil Ciurea și Camil Demetrescu, precum mi-a mărturisit acesta din urmă, după 23 August 1944.

*În ce privește enigma pe care Mărculescu îmi propune s-o dezleg, se datorează și ea unei stări de fapt: conducerea bicefală a statului român lua adesea aspecte contradictorii, greu de explicat de cei din afară. Mihai Antonescu putea să pară factorul decisiv în orientarea politicii externe a țării. În realitate, el nu putea acționa decât "ad referendum". În zelul său de a obține un rezultat pozitiv în negocierile în vederea armistițiului, el interpreta adesea prea extensiv instrucțiunile Mareșalului, care avea o neîncredere totală în ruși. De ce atunci l-a autorizat pe Mihai Antonescu să negocieze cu ei ? Ca să câștige timp. La solicitările celui mai apropiat colaborator al său - care obținuse la Stockholm un maximum de concesiuni din partea sovieticilor - de a da urmare pozitivă tratatelor, el răspundea imuabil: "pentru a te sinucide, nu-i niciodată prea târziu". Iată cheia enigmei.

În realitate, o contribuție la pregătirea armistițiului a adus nu Mareșalul, ci Mihai Antonescu. În ciuda raporturilor lui Eugen Cristescu asupra "complotului echipei de la Externe", el i-a acoperit pe complotiști sperând, probabil, să poată beneficia, la rîndul său, de sprijinul lor în caz de nevoie. Adevărat este că Mihai Antonescu a obținut condiții cât se putea de favorabile la Stockholm, condiții despre care Molotov, în declarația sa de la 25 august 1944, asigură că vor fi consimțite și noului guvern de la București. Ce a urmat se știe. La rîndul meu întreb: era sau nu era justificată neîncrederea Mareșalului ?

Gheorghe BARBUL

PE SCURT

instituționalizată cu Partidul Liberal 1993", b) "este necesară convocarea unui Congres extraordinar în acest sens", c) "să se răspundă scrisorii adresate de trei membri ai grupului civic-liberal Convenției Democratice, în care contestau decizia de a fi interzisă activitatea grupului", au fost respinse cu majoritate de voturi. La conferința de presă care a urmat a participat și Jean-Claude Mignon, deputat RPR, care i-a informat pe ziaristi asupra contactelor avute cu reprezentanți ai guvernului și opoziției.

Horia Rusu, președintele executiv al PL 1993, la conferința de presă din 29 iunie, a precizat: "Dorim o alianță cu întregul Partid al Alianței Civice, nu numai cu fracțiunea liberală". Cu aceasta din urmă negocierile au început. Problema este că în grupul civic-liberal se află marea majoritate a parlamentarilor PAC, astfel, în 29 iunie, Călin Anastasiu (PAC) a anunțat în Camera Deputaților că grupurile parlamentare PAC și cel liberal au decis să se constituie într-un singur grup parlamentar civic-liberal, al cărui președinte a fost desemnat Dinu Patriciu. A doua zi, conducerea PAC a declarat această unire, nestatutară.

Coaliția guvernamentală

■ "... amplificînd pînă la limite inumane isteria anti-comunistă importată din Occident, o pretinsă elită intelectuală asociată cu pușcăriași de drept comun și cu cameleoni care au servit vechiul regim... a instalat în țară un regim de teroare și vrajă națională" care "neagă samavolnic orice realizare din ultimii '45 de ani a acestui popor și, ceea ce e mai grav, manifestă o revoltătoare lipsă de patriotism. Din pleiada care a răbufnit din canalele sociale la cumpăna anilor 1989 și 1990 s-a încheat chipul monstruos al opoziției de extremă dreaptă.... Nu mai e un secret pentru nimeni că reacțiunea politică dorește preluarea întregii puteri". Am citat din Apelul lansat de Vadim Tudor, în numele PRM, ca răspuns la protocolul semnat de opoziție.

■ În 26 iunie s-a semnat protocolul de fuzionare dintre FDSN și Partidul Republicat, condus de Ion Mânzatu. În aceeași zi, FDSN-ul a realizat și fuzionarea cu Partidul Socialist Democrat Român, condus de Cornel Nica. Cu două zile înainte, PD (FSN) semnase constituirea cu PSD-Tradițional a Alianței Social-Democrate.

■ O delegație PUNR, condusă de Gh. Funar s-a întâlnit cu Ion Iliescu, cerînd, pînă la vacanța parlamentară, schimbarea ministrului Mișu Negrițoiu, a ministrului mediului și îmbunătățirea activității ministerului agriculturii, numirea unor subprefecți români (după scandalul numirii prefecților) în Harghita și Covasna, fonduri sporite pentru armată. Delegația și-a manifestat nemulțumirea cu privire la ineficiența ambasadurilor române de la Paris, Londra și Washington.

PREZENȚE ROMANEȘTI

TETRUL NOTTARA LA PARIS

"REGELE MOARE" SAU CIND TRADIȚIA DE CARNAVAL SE INTILNEȘTE CU TEATRUL ABSURDULUI

regia **Dominic Dembinski**
Béranger I - **Alexandru Repan**
Regina Margareta - **Dana Dogaru**
Regina Maria - **Teodora Mareș**
Doctorul - **Valentin Teodosiu**
Julieta - **Doina Sin**
Garda - **Ion Popa**

Sîntem obișnuiți să vedem în piesele lui Eugen Ionescu teatrul modern al deriziunii metafizice. Teatrul Nottara ne propune o reevaluare a prejudecăților noastre culturale. Montarea lui Dembinski a Regelui moare utilizează un decor de Carnaval pentru a pune în scenă textul. Piesa, păstrînduși latent modernitatea, devine astfel integrabilă unei tradiții cu granițe clare. Piesa pune în scenă, alegoric, destinul regelui de Carnaval, personajul ales pentru o zi să reprezinte, în fața mulțimii în sărbătoare, un suveran efemer, un rege destinat morții. În ritualurile carnavalesții, jubilația în fața înscăunării și sacrificării sale simbolice asigură reînnoirea comunitară. În piesa lui Eugen Ionescu, mulțimea anonimă e reprezentată simbolic de servitoare (Julieta), condiție umilă, dar esențială a umanității.

Regele Béranger este un *rege* de Carnaval, desemnat pentru o perioadă definită, înscenare inițiativă și formă de psihodramă necesară asumării condiției umane: relația cu feminitatea, cu creația, cu puterea, cu timpul (tinerețea-bătrînețea - moartea).

Regele este pus în fața unei *judecăți* de Carnaval care îl va sorti unui itinerar *infernal*. Piesa urmărește tocmai călătoria individului situat în orizontul morții. Metafora *drumului* (ce pune în scenă simbolistica culorilor și elementelor naturale) este explicită în finalul piesei. Béranger, îmbrăcat în mantia *albă* a copilului sau neofitului - un fel de cămașă albă a nebulului de Carnaval - și, spre final, în mantia pestriță - făcută din zdrențe -, are de înfruntat curtea. Cele două regine, Maria și Margareta - reprezentînd dublul (numărul *par* prin excelență feminin) comportament feminin: matern/autoritar și desfrînat/concesiv (*) - garda, medicul-călău și servitoarea sînt curtea sa regală și, în același timp, completul de judecată. Comportamentul regelui este o însumare a reacțiilor posibile în fața verdictului: de la refuzul brutal, autoritarismul imortalității ficționale a dictatorului la pactul insinuat, la viclesugul infantil al unei scurte amînări și aici, Alexandru Repan, stăpînind cu naturalețe oglinda vîrstelor și a tipologiilor umane creează o impresionantă compoziție, nelăsîndu-i publicului nici o clipă prilejul de a se desprinde de spațiul fascinației teatrale. Caracteriologic însă, el se află sub semnul motivului *bătrînului tînăr*. Decorul indică stilizat *scaunele* de judecată și ordonarea

dinamică a *scării* lui Iacob pe care personajele urcă și coboară (formă derivată și din Roata Norocului, scara e o alegorie a condiției umane).

E de admirat cum interpretarea trupei Teatrului Nottara reușește să formuleze coerent un set de simboluri tradiționale, revelînd caracterul arhaic al piesei lui Ionescu, puncte peste timp, asemănătoare contemporaneizării tezaurului dramaturgic antic.

Regret însă lipsa de audiență în fața unei manifestări teatrale situate în afara intereselor partizane. Nu știu dacă aceasta se datorește unei inabile operații de marketing și comunicarea ce poate fi pusă pe seama organizatorilor sau a comunității românești din Paris. Știu însă că, în termeni de celebritate culturală, Ionescu este, ca și Cioran sau Eliade unul din capetele de pod ale publicității pe care o deține comunitatea românească.

Mircea Valeriu DEAC

(*) De altfel, și lui Oedip i-a fost impusă, pe calea inițierii, proba confuziei rolurilor: Jocasta îi este și mamă și soție.

"SCAPIN," DUPA "LES FOURBÉRIE DE SCAPIN" DE MOLIÈRE

regia - **Alexandru Dabija**
Scapino - **Horațiu Mălăele**
Argante - **Valentin Teodosiu**
Geronte - **Mircea Constantinescu**
Silvestre - **George Alexandru**
Léandro - **Valeriu Preda**
Zerbinetta - **Victoria Cocias**
Hiacinte - **Anca Bejenaru**
Nerine - **Camelia Zorlescu**

Decorul sumar - o draperie roșie, o strapontină -, costume ingenios neutre, un fel de vechituri corcite sunt semnele exterioare ale unei viziuni balcanice, în care eroul lui Molière e un supraviețuitor mereu primejdut. Meschinăria, brutalitatea, grosolanăia, viclenia primară, mitocănia, zgîrcenia celor doi stăpîni Argante și Geronte par a fi însăși dimensiunea lumii, compensată doar de iluzia adolescentină a iubirii, minată deja de ridicol și prostie, a copiilor lor. Între cele două generații, deosebite doar de treptele degradării, Scapin are sănătatea de spirit a lucidității, condamnat să urzească la nesfîrșit soluții salvatoare, cu o iscusință verbală, cu o vervă hipnotizatoare. Și masacrul potențial devine joc expiator. Horațiu Mălăele reușește performanța uluitoare de a nu anula nici o clipă, în tensiunea comică a personajului, adîncimea sa sceptică și înțeleaptă. În fața stupidității, forța lui Scapin este mobilitatea spiritului, în plasa de cuvinte ale căruia cad mințile anchilozate, clișeele de comportament. Inventivitatea scenică a lui Horațiu Mălăele reverberează un comic substanțial, irezistibil.

Un cuvînt despre Mircea Jida (Octav) făcut parcă numai din vocea firavă de scalpete

Horațiu Mălăele

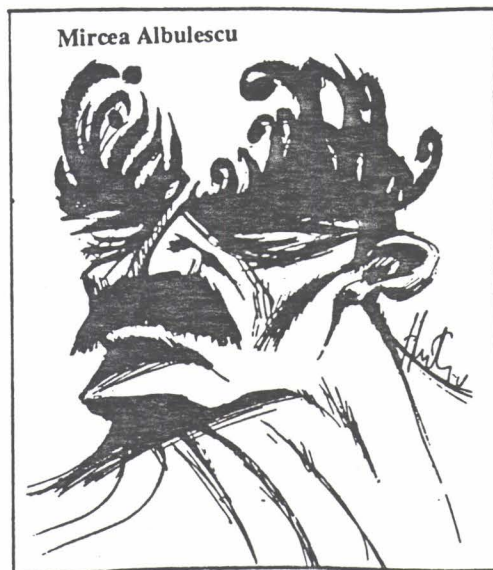
cu modulații stridente, ca o definiție a maladei stupid suave a adolescentului îndrăgostit.

Spectacolul lui Alexandru Dabija a făcut doar bucuria unui parter răsleț de spectatori, pe care, scrutîndu-i de pe scenă, Horațiu Mălăele i-a socotit "buni și ăștia"...

Din păcate, condițiile turneului teatrului Nottara au fost tulburi. Iscat din entuziasm și tenacitatea, lipsită însă de experiență a unui tînăr îndrăgostit de teatrul românesc dar și din lipsa de rigoare a administrației teatrului, boicotat, în mod misterios, de ambasada română dar și de indiferența românilor din Paris, păcătînd, pentru un turneu în Franța, prin punerea în scenă a două piese franțuzești în spaniolă (spectacole, pînă la urmă suspendate), acest bizar turneu a fost nedrept, cel puțin pentru prestația a doi mari actori, Alexandru Repan și Horațiu Mălăele, în Scapin.

În holul Teatrului Gymnase-Marie Bell (pe scena căruia au jucat de la Sacha Guitry la Jeanne Moreau și unde Polanski a regizat "Metamorfoza" lui Kafka), s-a aflat și expoziția de caricaturi a lui Horațiu Mălăele, din care reproducem un "autoportret" și caricatura lui Mircea Albulescu, fostul rostitor de clișee patriotard-festive pe vremea "timonierului", actual șef al Departamentului de teatru în Ministerul Culturii.

A.C.

Între 28 iunie și 2 iulie, emisiunea *Les Chemins de la Connaissance* - producător Michel Camus - l-a avut ca invitat pe fizicianul Basarab Nicolescu care, de-a lungul a cinci emisiuni, a vorbit despre: lumea cuantică (luni și marți), originea creștină a științei moderne (miercuri), autogeneza omului și cosmosului (joi), transdisciplinaritatea, o nouă viziune asupra științei și culturii (vineri).

Emisiunea *Enjeux internationaux*, realizată de Thierry Garcin (difuzată zilnic între 8,15 și 8,30) a fost consacrată, pe 30 iunie, "*Moldovei ex-sovietice*". Invitatul emisiunii, Nicolae Trifon, lingvist și autor, în colaborare cu Matei Cazacu, al lucrării "*Moldavie ex-sovietique: histoire et enjeux actuels*" (Ed. Akrtatie, Paris 1993) a reușit performanța de a explica substanțial istoria și mai ales implicațiile internaționale ale acestui teritoriu strategic care este Basarabia, a cărui soartă se joacă între apetiturile marii Rusii și rivalitățile etnice, o ecuație a cărei necunoscută este pauperizarea și degradingolada accentuată a tuturor țărilor din regiune.

DEMISIA LUI ANDREI ȘERBAN

În cadrul unei conferințe de presă, în fața unei săli pline pînă la refuz, în 28 iunie, Andrei Șerban și-a anunțat demisia din postul de director al Teatrului Național.

"*Motivul adevărat și adînc al plecării mele este faptul că, după trei ani, am realizat că nu pot, ca director, schimba radical structura osificată, comunistă, cu o schemă din 1973, cu o echipă bună, dar care trebuie altfel echilibrată. Or, la ora actuală, restructurarea teatrului românesc este imposibilă. De aceea nu mai pot continua. O spun cu durere, nu cu supărare.*" A. Șerban a amintit cuvintele referitoare la postul de director al Naționalului ale secretarului de stat la Ministerul Culturii, Mircea Albușescu - cu care relațiile au fost mereu tensionate - "*Nu-ți dai seama că este un scaun politic ?*" comentînd: "*Pe Ceaușescu nimeni nu-l poate acuza de lașitate; chiar la proces s-a comportat cu demnitatea țăranului înrăit, dar cei care au ajuns acum la putere sunt oameni de mîna a doua, cărora nici măcar Ceaușescu nu le-a acordat încredere. Un dramaturg de casă de cultură e președintele Televiziunii, un altul e președintele comisiei de cultură a parlamentului, la fel se întîmplă la Ministerul Culturii.*" Și, adresîndu-se sălii: "*Este extraordinar cum voi nu faceți nimic pentru a împiedica toate acestea!*" (s.n.) "*Știu că demisia mea va aduce prejudicii imaginii țării dar, chiar dacă președintele Iliescu mi-ar cere-o, nu voi reveni asupra deciziei mele.*"

AL 13-LEA PELERINAJ LA SOULZMATT

primul război mondial și deținuți în lagărele germane din Alsacia. S-au stîns de foame și mizerie din ianuarie și pînă la sfîrșitul anului 1917, pe cruci putînd fi citite numele: Bratu Constantin, Olteanu Dumitru, Rădiș Gheorghe, Dragomir Ilie, Timofte Pande, Mihalache Augustin, Paraipan Nicolae etc. Cimitirele din Soulmatt, Hagenau, Quatzenheim, Tiefengraben însumează 2344 de morminte de ostași români.

Cimitirul de la Soulmatt a fost inaugurat în 9 aprilie 1924 de Regele Ferdinand și Regina Maria, dar al doilea război mondial și ocupația comunistă a țării șterge amintirea mormintelor din Alsacia pînă în urmă cu 13 ani cînd, neobositul gardian al memoriei și ritualurilor pioase, Remus Radina inițiază pelerinajele anuale, de ziua eroilor - cum se sărbătorea ea înainte de instalarea comunismului, de Înălțare -, la Soulmatt.

Anul acesta, la 31 mai, au participat cca 200 de români din Franța, Germania, Elveția, la slujba de pomenire oficiată de Mgr. Gh. Surdu (Paris), preoții M. Popa și Molnar (Germania). Întîlnirea anuală de la Soulmatt are rostul pioasei aducerii aminte dar și un aspect practic: se organizează o cheț pentru întreținerea cimitirului, care uneori este egală cu alocația statului francez. Anul acesta s-au strîns 2976 de Fr.

Iată însă că, în strategia de recuperare și de confiscare profesată de puterea de la București, au intrat de curînd și osemintele risipite ale ostașilor români. Senatorul Adrian Păunescu, investit cu penibila misiune de a reprezenta România la Strasbourg, nu s-a sfiit să folosească mormintele din Alsacia, unde a fost însoțit de consulul Nicolae Micu și apoi de dr. Jan Stroe, pentru sporirea capitalului său patriotic. Fără să amintească nici de inaugurarea cimitirelor de către regele Ferdinand, nici de placa pusă de regina Maria, nici de pelerinajul anual, erijat brusc în bocitor național, scrie în "*Vremea*" (21 mai 1993), ca și cînd ar fi vorba de o planetă necunoscută: "*Am numele lor. Sunt emoționat ca de o mare izbîndă personală, fiindcă era nevoie să punem în circulație numele lor*". Contestabilă nu e emoția lui Adrian Păunescu, ci macabra sa jonglerie politică, în stilul festivităților în care Mihai Viteazu îi dădea raportul lui Ceaușescu.

MUSEE MUNICIPAL
DE SAINT-PAUL de VANCE
avec le concours de l'Association
France-Roumanie
vous invitent à l'exposition des
ARTISTES CONTEMPORAINS
de ROUMANIE

Adrian Buba, Ioan Bunus,
Dorin Cretu, Lora Kalos,
Iulian Merenta, Leonard Rachita,
Radu Tanasescu
Exposition du 10 au 27 Juillet
2, rue Grande, tél. 93.32.86.95
Ouvert de 10h à 19h tous les jours

EXPOSITION DE SCULPTURE
Victor ROMAN
Charleville-Mézières Musée RIMBAUD
Qual Rimbaud
10 iulie - 12 septembrie 1993

SEARĂ DE POEZIE ROMÂNEASCĂ

în 29 iunie 1993, la orele 18,30, în sala de festivități a Misiunii Catolice Române, a avut loc o seară de poezie românească prezentată de studenții secției de limba română de la Institutul de Limbi și Civilizații Orientale (INALCO), în colaborare cu Centrul de predare a limbii române de pe lînga Biblioteca Română din Paris (BRP).

Studenții francezi din anii I-IV, precum și patru candidate la Bacalaureat, de origine română, născute în Franța (limba română învățată mai ales de la bunici) au citit cu sensibilitate, unii chiar cu talent actoricesc versuri ale clasicilor: Eminescu, Coșbuc, Macedonski, Otilia Cazimir, Topârceanu, Goga, Minulescu, Ion Pillat, Arghezi, Bacovia, Blaga, Ion Barbu, precum și versuri ale unor poeți contemporani din țară și din diasporă: Ana Blandiana, Nicolae Dabija, Mircea Axente-Boldeanu, D. Matkovski, Ion Milos, Marin Sorescu.

În final, dl. Remus Radina a recitat versuri de Nichifor Crainic, precum și, în franceză, poemul *Élévation* de Beaudelaire care reprezenta "pîinea cea de toate zilele" a speranței pentru cei cu care a petrecut ani și ani în temnițele comuniste. Mgr. Gh. Surdu a dat citire unor versuri - amintiri din închisori ale fostului său coleg de suferință, Ioan Andrei, al cărui volum, "*Cruci de gratii*", a fost publicat recent.

Sudentul N. Dyaie, care a rostit și cîteva cuvinte admirative față de cultura românească, precizînd că se referă la cei de dincoace și de dincolo de Prut, a interpretat catrenul lui D. Matkovski: "*Trecută prin foc și prin sabieltrădată, furată mereu Ești floare de dor, Basarabie! Ești lacrima neamului meu.*" Cultura și problemele actuale ale românilor vor face, de altfel, și obiectul tezelor de doctorat ale altor doi studenți, Nicolas Pelissier și François Desprès, care au participat activ la această seară de poezie.

Cu un fermecător accent, studentele din anul I, Kiener-Stueza și Clara Wagner au citit poeme a căror dificultate era evidentă pentru nivelul lor de studii. Printre tinerele talente de origine română menționăm pe Roxana Popescu, Rada Șerban și surorile Cerbu, Caroline și Géraldine.

Au fost prezenți în sală oaspeți din Basarabia, pictorii Pavel Gușu și Ion Faur, invitați la Paris de asociația Mikado, iar după spectacol, în jurul unui pahar de vin, conversațiile au continuat timp de cîteva ore.

Inițiativa și organizatoarea acestei seri, prof. Eleonora Cosmopol-Boldeanu, a promis, pentru fiecare sfîrșit de an universitar, asemenea sărbători ale poeziei și sensibilității românești sub semnul lui Blaga: "*Eu nu strivesc corola de lumină a lumii/Ci cu lumina mea măresc a lumii taină...*"

EXPOSITION DE TAPISERIE ROUMAINE
GABRIELA MOGA LAZAR
du 3 au 31 Juillet 1993
Le Village de la Pierre Masgot- Franchises 23480
(près d'Aubusson)
ouvert tous les jours : 15-19h

DECESE

Dr. Vasile Bistriceanu; Victor Pătrușcă; Vera Popescu; ing. Ștefan Victor Sorescu; preot iconom stavrofor de la Biserica Sf. Elefteria, Aranasie M. Preda; Ctin Florian Preda; prof. Ulpiu Petrescu; ing. Dan Barițki; Neli Ion Ionescu; Georgeta Stănescu prof. Macs Iăher; Niculai Turtureanu; Madlena Postelnicu; av. Wilhelm Alexandru Hamel; Mariana Anastasiu (Papina) Marioara Bădulici (Nartescu); Miki Iorgulescu Igor Grinevici; Marin Manole; Dima Canacheu; dr. Vasile Pop; Gabriela Stavride; prof. Eliza Rodica Irimia (Țarălungă); farm. Eugenia Jecu; dr. Lidia Popovici; Maria Catană Alexandru Dimian; Silvia Mariana Stănescu (Boruzescu); Orleanu Vasile Marin Lepădatu; Pescărița Nastasia; ing. Jan Scarlat; dr. Dumitru Hurdic; dr. Costel Petrescu; Gh. Harold; Elena Burlacu; veteran de război Anastasie Cristescu; Constantin Tănăsescu; col (r) Suditu Mihail; dr. Doina Bratan; Ioan Câmpeanu; ing. Gostian Iosif; înv. Eugenia Chirulescu; Tudor Popescu; prof. dr. doc. Eugeniu Paștea; Alexandru Covaci; ing. Mihail Mihalcea; Maria Ene; Borteanu Dușescu Constantin; George Brăiescu; col (r) Nicușor Nicolescu; Alexandrina Lungu; prof. Gh. Stoicescu; col(r) Dinu V. Ion; Sabina Gheorghicescu; Maria Ene; actrița Lili Florea (Lefescu); Marioara Drăgulescu; Miron Florea; Anica Andrei; Achilina (Cecilia) Carp; Ortansa Ioneanu; dr. Eugen Mestes; dr. ing. Cosma Damian; Mazilu Lucian (Vergi); ing. Sandu Ercuță; Octav Enigărescu; prof. Andrei. P. Silard; ing. Popa Victor; Olga Bușneag.

NATURALIZARI "Journal Officiel", din 27 iunie și 4 iulie 1993 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Petruț Dragoș Constantinescu, născut la Brașov; Strat Alexandru Petre născut la București; Strat Corina Luiza (n. Cerkez), născută la București; Strat François, născut la București; Macedona Isip, născută la Sîngeorz Bau; Ștefan Alexandru Simion, născut la București; Ștefan Alexandra Maria (n. Kassargian), născută la Câmpulung Argeș.

PELERINAJ LA LORDES

Biserica Română Unită din Paris și Asociația Foștilor Deținuți Politici din România (filiala Franța) organizează un pelerinaj la Lourdes, care va dura două zile. Plecarea cu autocarul, simbătă 21 august, la orele 7, de lângă stația de metro Jasmin, revenirea, duminică, 22 august, orele 24. Costul biletului la autocar, 250 Fr., dormitul, cina și micul dejun la Lourdes, 100 Fr.

Înscrierile de urgență la părintele Paștiu, de la Biserica Română Unită, rue Ribéra 75016 Paris, metro Jasmin.

La pelerinaj va participa și senatorul Constantin-Ticu Dumitrescu, președintele AFDPR.

intrarea României în Consiliul Europei: "Mă întreb dacă e în interesul României. Din interior noi nu mai putem face mai nimic dacă o virați spre totalitarism. Așa că, prin condițiile pe care vi le punem pentru a fi acceptați, avem mai multe instrumente de presiune pentru a vă impune lărgirea democrației".

■ Dan Cristea Turturică și Peter Barabas, ziaristi la săptămânalul "Expres" au reușit să descopere actualul domiciliu al fostului ministru de interne Alexandru Drăghici. El se află într-o vilă, de pe o stradă din apropierea centrului Budapestei, împreună cu soția sa Martha, ambii găzduiți de fiica lor Alexandra. Soții Drăghici au părăsit România pe 2 octombrie 1991, intrarea în Ungaria a fost filmată. Cu toate acestea, autoritățile ungare refuză să-i confirme prezența dar declară că nu-l vor extrăda!...

La fel de rezervate sunt și autoritățile românești. E ca și cum, între puterea de la Budapesta și cea din România ar exista, iată, forme armonioase de colaborare, mai ales când e vorba de trecutul comunist. Martha Drăghici (soțul fiind suferind) le-a explicat ziaristilor de la "Expres" că se vor întoarce în țară numai dacă președintele Iliescu (pe tatăl căruia, făcând parte dintr-o familie de ilegaliști maghiari, l-a cunoscut foarte bine) va fi de acord să stea de vorbă cu ei. Soții Drăghici, au dedus ziaristii, își pun speranțe și în fostul șef al propagandei comuniste, Silviu Brucan, care ar fi jucat un rol în plecarea lor din România. Identificarea adresei de la

Puteți trimite ieftin și sigur pachete la București prin Asociația franceză Entraide (Courbevoie). Telefonând la (1) 47 68 75 44 (orele 10-19) puteți obține un dosar cu serviciile oferite.

Budapesta a fostului ministru de interne a folosit și corespondenților BBC-ului și "Europei libere" care au realizat interviuri cu Martha Drăghici.

În 29 iunie, Curtea Supremă de Justiție, secția militară, a amânat pentru 27 septembrie procesul lui Alexandru Drăghici și a altor trei ofițeri de securitate, invocând lipsa de procedură.

■ Parlamentul a luat vacanță în mod fraudulos. În seara de 30 iunie, s-a anunțat strângerea a 119 semnături pentru organizarea unei adunări extraordinare, pe 1 iulie, pentru audierea dar și dezbateră rapoartelor celor două comisii : cea de cercetare a corupției și cea de control al SRI-ului. În aceeași seară, după o ședință tainică a Biroului permanent al Camerei Deputaților, Adrian Năstase a declarat că 6 parlamentari și-au retras semnăturile - dar adăugarea altor semnături a fost împiedicată! - așa că urează parlamentului "vacanță plăcută"!... Cei 6 parlamentari care s-au retras semnăturile aparțin grupurilor FDSN, PUNR și minorități.

Opoziția parlamentară a convocat o conferință de presă în care suspendarea brutală a sesiunii extraordinare a fost echivalată cu un act dictatorial de paralizare a parlamentului, tocmai când corupția în care este implicat executivul. În plus, blocarea neconstituțională exact când la Strasbourg se discută intrarea României în Consiliul Europei poate avea consecințe nefavorabile. Mai mult, când incapacitatea de a governa a executivului e din ce în ce mai limpede, acesta obține, pe perioada vacanței parlamentare, guvernarea prin ordonanțe.

Grupurile parlamentare PNȚCD-PER, Civic-liberal, PD (FSN) și UDMR au cerut președintelui Iliescu declanșarea tuturor procedurilor constituționale de natură a rezolva această situație.

■ Consiliul de miniștrii al Comunității Europene a dat un comunicat, în 30 iunie:

"Comunitatea statelor membre sprijină eforturile depuse de guvernul moldovenesc pentru a fi organizat un proces echitabil, conform normelor internaționale ale drepturilor omului, inclusiv a celor aprobate de CSCE, pentru cei șase prizonieri: Ilie Ilașcu, Alexandru Lesco, Tudor Petrov-Popa, Petru Godiac, Andrei Ivanțoc, Vlăceslav Gorbulska"

Fr. König, raportorul Consiliului Europei, a informat că, în 24 iunie, a primit de la guvernul român o scrisoare pe care a apreciat-o ca satisfăcătoare din punctul de vedere al solicitărilor sale și în care se spune: la 1 iulie va intra în vigoare noua legislație prin care Procuratura se transformă în minister public, se va asigura accesul ziariștilor la dezbaterile parlamentare, la conferințele de presă ale guvernului și președinției, la informația necenzurată, accesul la Televiziune și Radio al tuturor partidelor; a fost înființat Consiliul minorităților și este promisă adoptarea, cât mai curând posibil, a unei noi legi a învățământului, în consens cu recomandarea 1201 a Consiliului Europei iar cazurile penale (arestarea unor cetățeni de origine maghiară în urma evenimentelor din decembrie '89 și martie '90), vor fi analizate de președintele Iliescu, care va da o rezolvare pînă la sfârșitul anului.

La sesiunea de vară a Consiliului Europei, delegația parlamentară română este condusă de senatorul Florin Dumitrescu Botică (FDSN), care l-a înlocuit pe Florea Dușă, numit ambasador la Bonn.

Între 25-30 iunie președintele CDR, Emil Constantinescu, a avut numeroase întâlniri la Bruxelles, cu reprezentanți ai instituțiilor comunitare europene și autorități belgiene, în scopul de a contracara percepția negativă a României și a pleda pentru integrarea ei europeană. Revenit în țară, Emil Constantinescu a declarat: "Oricît ai vrea să acreditezi o impresie bună, totuși nu se poate crea altă imagine decît cea creată de realitate".

Într-un interviu acordat revistei clujene "Nu", David Atkinson se arăta surprins că toată opoziția i-a cerut să pledeze pentru

le combat

Directeur: Michel Korné 7/07/93
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 207

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 633520F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

APRES LE RETOUR AU PAYS

de Tontcho KARABOUKOV

Il y a deux ans maintenant, nous, un groupe de réfugiés politiques bulgares sommes rentrés dans le pays. Dans le but de continuer sur place les efforts pour la libération de notre peuple, de poursuivre le même combat que les plus anciens avaient commencé avant de partir en exil.

Notre retour n'était pas le fruit d'un coup de tête irréflecti, il n'était provoqué ni par les ambitions personnelles tardives ni par une nostalgie sentimentale. Nostalgiques, nous l'avions toujours été, alors quelques années de plus ou de moins...

Maintenant que la plupart du groupe ont regagné le pays où chacun de nous avait trouvé un refuge en tant qu'exilé politique, certains se posent la question : fallait-il rentrer? Et si oui, était-ce déjà trop tard, ou trop tôt ?

Vu rétrospectivement, notre décision nous paraît, aujourd'hui encore, avoir été la bonne. Il fallait rentrer! On ne pouvait plus continuer d'agir comme par le passé, nous n'avions pas le droit de prétendre que rien ne s'était passé " là-bas". Il ne fallait pas continuer à employer les mêmes arguments ni se servir du même langage. Et puis comment pouvions-nous parler de si loin sans être sûrs que le peuple nous entendait bien ?

Précisons pour ceux qui ne le savent pas : nous n'avions aucune affinité avec les régimes ou les nouvelles équipes politiques qui remplaçaient les anciennes devenues inutiles ou trop encombrantes. Nous n'avons jamais été "dissidents" (vrais ou faux) car nous n'avons pas fait partie du parti communiste au pouvoir. Nous venions d'horizons politiques divers : parti paysan, parti démocrate ou radical, ou sans-parti, des gens qui rejetaient tous les extrêmes. Notre combat à nous avait toujours été franc et direct, sans concession, dès le premier jour.

Il fallait rentrer, et pourtant il fallait être davantage réaliste. Nous avons péché par trop d'idéalisme et beaucoup de naïveté. Nous vénérions trop notre peuple, alors nous le parions de toutes les vertus. Vu de loin, le régime communiste nous semblait avoir définitivement perdu la partie.

Nous étions pressés de rentrer car, nous le savions, désormais tout se jouerait

dans le pays. De la façon la moins attendue, la transition devait s'opérer entre une opposition brouillonne et un parti communiste qui restait homogène, en dépit de quelques divergences apparentes. Plus pour la forme que réelles.

Les amis politiques que nous avons rencontrés, ici, avant de rentrer : députés de l'opposition, dirigeants des partis politiques non-communistes nous conseillaient de ne plus attendre. Sans pourtant cacher les difficultés qui nous attendaient. Ils nous avertissaient des handicaps qui ne pouvaient pas ne pas surgir devant nous.

Résumons en quelques mots. La situation politique en Bulgarie est sur plusieurs points identique à celle des autres pays de ce qu'on appelait jadis le camp socialiste. Peut-être d'autres ont-ils eu les mêmes impressions lorsqu'ils sont rentrés dans leur pays respectifs ?

Désemparés, beaucoup de Bulgares ont cru que les réfugiés politiques apporteraient la solution-miracle à leurs immenses problèmes et difficultés. Au début une curiosité naturelle de la part des médias et des milieux politiques, curiosité devenant petit à petit méfiance, parfois jalousie bien sentie. On nous demandait des interviews qui tardaient à paraître. Qu'on le veuille ou non, on avait l'impression qu'une main invisible continuait à diriger le pays. Surtout, ses moyens d'expression : journaux, revues, radio et télévision. Et pourtant, le marché est inondé de centaines de publications de toutes sortes, la société est fractionnée à l'extrême, atomisée, les partis politiques (plusieurs dizaines sinon une centaine) se combattent entre eux au lieu de combattre le communisme. L'émiettement de la vie politique n'est pas dû uniquement aux ambitions personnelles. Quelqu'un, et on sait qui, a intérêt à ce que la situation continue à se détériorer, à empirer.

C'était naïf de croire que le communisme était vaincu en Bulgarie sous prétexte que Todor Jivkov ne détenait plus le pouvoir. L'esprit totalitaire est bien vivant et il n'a subi aucune défaite décisive. Les anciens gouvernants ont agi avec tact, ils ont rajeuni les cadres et la direction du parti communiste qu'ils ont baptisé parti

socialiste. Très vite ils se sont adaptés au goût du jour, ils parlent avec aisance d'économie de marché et de pluralisme. Ils ont changé leurs mots d'ordre. Quelle importance pour eux. Comme si c'était la première fois !

Mais surtout, l'adversaire d'hier est devenu plus agressif et plus sournois, il s'est littéralement métamorphosé. Dans le seul but, l'unique, qui a toujours été le sien: garder le pouvoir ! A tout prix ! Lâcher sur des points secondaires s'il le faut, mais préserver l'essentiel.

Lorsque nous parlons du parti communiste rebaptisé, nous avons à l'esprit sa politique à court terme. Il attend son heure. Les appareils légaux ou occultes savent que la transition se fera dans la souffrance et la douleur, les riches deviendront plus riches et les pauvres plus pauvres et plus nombreux. En attendant, ne pas permettre qu'on demande des comptes pour les crimes du passé. Revenir demain en se drapant d'une nouvelle virginité.

Ceux qui ont gouverné hier le pays au nom du parti gouverneront, demain, au nom de l'argent. Car certains sont devenus très riches, ils ont accumulé de véritables fortunes en un tournemain. La production et la distribution des richesses du pays passera fatalement par eux. Pourquoi se gêner ? Personne ne leur demande des comptes pour ce qu'ils ont fait hier, et encore moins pour ce qu'ils font aujourd'hui.

Tant de souffrances et des générations entières sacrifiées - pour arriver à cela ? Comment y croire ? Pourtant les peuples se réveilleront un jour, et leur réveil risque d'être terrible.

Voilà ces quelques impressions d'un homme qui a quitté son pays natal et qui y est revenu après une très longue absence. La réalité que nous avons trouvée dans le pays est loin de correspondre à notre attente. Maintenant nous savons que le combat doit continuer.

D'ailleurs le combat pour la liberté ne s'arrêtera jamais. Car la liberté sera toujours menacée par les puissants et par ceux qui ont usurpé le droit des peuples à disposer d'eux-mêmes.

LA BANQUE NATIONALE DE ROUMANIE REGLE SES COMPTES

Le président roumain est fortement embêté. Huit mois après avoir été réélu à plus de 60% des voix, et après avoir fait réélire grâce à des fraudes électorales représentant entre 15 et 20% des voix, les partis qui le soutiennent, dont certains ont une réputation exécrable aussi bien en Roumanie qu'à l'étranger, Ion Iliescu se trouve à la tête d'une administration incapable de résoudre les problèmes en suspens, depuis près de trois ans et demi. L'homme au sourire figé a de plus en plus de mal à naviguer entre la crise économique dont on ne voit guère la fin, le nombre des chômeurs qui dépassent le million et les 10% de la population active et l'inflation qui s'accroît par bonds au point que le dollar frôle les 1000 lei.

Après avoir usé deux gouvernements, celui de Petre Roman qui a été évincé par les "mineurs du président" en septembre 1991, et celui de Théodor Stolojan qui a quitté son poste en octobre 1992 pour en prendre un à la Banque Mondiale de Washington, le président s'aperçoit que son premier ministre Vacaroiu, aussi docile qu'inactif, exaspère tout le monde y compris ceux qui l'ont élu. Par ailleurs, au parlement, le torchon brûle entre les fidèles de Petre Roman dont le nombre s'amenuise mais la combativité s'accroît, et ceux du président qui après avoir servi pendant des décennies la mégalomanie de Ceausescu, ont rejoint les rangs des partis extrémistes à la solde du Service Roumain d'Information (SRI), l'ex Securitate.

Esprit combinard et connaissant l'opportunisme de nombre d'opposants dont les ex-ministres de Roman à la recherche d'un fauteuil ou même d'un strapontin dans un ministère, Iliescu a tenté l'opposition en lui proposant de participer à un gouvernement de coalition. Elle a résisté non sans mal, se rendant compte qu'elle perdait de ce fait son crédit dans l'opinion publique. Il est moins sûr que l'opposition résisterait à la tentation de former à elle seule un gouvernement ce qui semble être le piège que lui prépare le président. En effet ne disposant pas d'une majorité au parlement un gouvernement de l'opposition serait vite paralysé par l'administration composée des cadres de l'ex-nomenklatura et par deux chambres dont chacune pourrait à tout moment trouver les voix nécessaires pour le renverser.

Dans cette opposition hétéroclite, les gens de Roman sont indiscutablement les plus impatients à retrouver leurs places et de ce fait aussi les plus critiques à l'égard du président et de son gouvernement actuel.

Si le parti de Roman qui avait obtenu 10% des voix aux élections est actuellement crédité de seulement 4 % des intentions de vote, les partisans d'Iliescu n'ont pas lieu de pavoiser. Accusés par la presse de corruption, au même titre que leurs adversaires, ils sont tenus pour responsables de la situation actuelle par l'ensemble de l'opinion publique. Tout en contrôlant l'administration, la plupart des entreprises d'Etat, l'armée, la police politique (SRI), la télévision et grand nombre de quotidiens et périodiques, les hommes du président ne parviennent pas à arrêter la chute de sa popularité.

C'est dans ce contexte qu'il faut lire le rapport publié au mois de juin par la Banque Nationale de

Roumanie dont le gouverneur, Mugur Isărescu est parmi les rares partisans de Roman, qui ait permis son poste grâce à l'appui dont il bénéficie dans les cercles financiers étrangers et à la Banque Mondiale. Le rapport répondait également à des critiques ouvertes dont elle avait été l'objet ces derniers mois, de la part du gouvernement avec la bénédiction du président roumain.

Le rapport commence par retracer l'évolution des cours de change après la chute de Ceausescu en décembre 1989, en rappelant qu'au début de 1990, la Roumanie n'avait pas de dettes et disposait d'environ 1,5 milliards de dollars en réserves de change. Deux mois plus tard les réserves étaient épuisées, et l'excédent de la balance commerciale qui avait été de 2,36 milliards de dollars en 1989 devait donner lieu à un déficit de 1,96 milliards en 1990, auquel il fallait ajouter 1,9 milliards de roubles transférables.

L'épuisement des réserves en devises allait entraîner l'effondrement du cours des changes, le lei passant de 16 lei par dollar à 21 puis 35 pour s'échanger au marché noir aux environs de 100 lei par dollar avant de finir l'année à 180 lei par dollar.

A partir de février 1991, le BNR devait créer un marché interbancaire de devises où les exportateurs pouvaient céder au plus offrant les 50% de devises qui se trouvaient à leur disposition. Ce système a donné naissance à un double cours des changes sans pour autant remédier à la surévaluation artificielle du lei qui encourageait les importations au détriment des exportations.

Alors que le cours officiel bas ne devait être réservé qu'aux seules importations essentielles d'énergie et matières premières, nombre d'autres importations en ont bénéficié. Malheureusement pour l'alimenter, les 50% des encaissements de l'exportation cédés à l'Etat ne suffisaient guère puisque les sommes destinées à l'alimenter représentaient moins de 45% des dépenses engagées. Aussi en novembre 1991 le cours interbancaire (libre) monte à 300 lei le dollar, alors que le cours officiel était encore à 60 lei. Le nouveau gouvernement décide aussitôt d'unifier les cours au prix moyen de 180 lei le dollar, sans toutefois réussir à arrêter l'hémorragie. Les crédits étrangers s'avèrent également insuffisants. Les dépenses des importations agro-alimentaires dépassaient à elles seules de 3 à 4 milliards de dollars l'ensemble des crédits obtenus par la Roumanie de 1990 à 1992.

La BNR estime que l'échec de ses tentatives de stabiliser le cours du lei est dû au fait que les autorités politiques lui ont imposé un taux de change où le lei était manifestement surévalué.

A partir de mai 1992 elle décide donc de laisser le cours flotter, afin de trouver un équilibre naturel. Pendant trois mois, de juillet à septembre 1992, la balance commerciale devient excédentaire et le cours du lei se renforce de 450 lei par dollar à 400 lei. La banque oublie toutefois de dire que le dollar lui-même avait faibli par rapport aux autres monnaies et que le nombre des transactions était minime, de l'ordre de 25 millions de dollars par mois.

La situation devait bientôt se détériorer, après

les élections de septembre 1992. Le 30 avril 1993, le lei devait tomber à 615 lei par dollar soit 43% de moins que le 30 septembre 1992. Et la banque de conclure que la responsabilité en revient aux "facteurs de décision politique" avant de proposer les mesures pour "stabiliser" le cours du lei.

Parmi ces mesures, la banque estime qu'une réduction d'environ 30 % des importations serait nécessaire pour les ramener au niveau des exportations, mais que cela entraînerait une perte de 20% du produit intérieur brut, une chute de 8% de la consommation, de 70% des investissements et une augmentation de 17% du chômage par rapport à 1992. Cela entraînerait en outre une forte dépréciation du lei sur le marché des changes. La banque pense pouvoir éviter ces inconvénients en obtenant un financement étranger d'environ 3 milliards de dollars en 1993 et 1994 qui lui permette de se constituer une réserve en devises de 5 à 800 millions de dollars et de limiter le déficit de la balance des comptes à 5 ou 6 % du produit intérieur brut.

Elle préconise aussi des mesures internes, restructuration de la production, ce qui veut dire la fermeture des dinosaures industriels que le régime et les partis du président financent à bout de bras, depuis plusieurs années ; la croissance des exportations ; le contrôle de la masse monétaire ; la discipline financière, et le maintien du déficit budgétaire dans des limites étroites. La banque invoque comme argument le montant des exportations réalisé par les pays voisins qui place la Roumanie au dernier rang, soit en 1991 : 937 dollars par habitant en Hongrie, 680 en Tchécoslovaquie, 574 en Bulgarie, 376 en Pologne et seulement 184 dollars par habitant en Roumanie.

Dans ses conclusions la banque est encore plus nette. La dépréciation de la monnaie sur le marché international est due au cours non réaliste imposé dès le départ par le pouvoir politique, mais aussi aux contradictions de la politique macro-économique élaborée et appliquée par le gouvernement en ce qui concerne la monnaie, les prix, la fiscalité, les salaires. La banque demande en conséquence que soit mis un terme aux interventions administratives qui s'avèrent "contre-productives et sans horizon". Elle met également en garde contre une modification des règlements dont la stabilité est à ses yeux indispensable à la crédibilité sans laquelle aucun système monétaire ne peut se maintenir. La banque conclut en demandant un ensemble de mesures cohérentes qui permettent de stabiliser la monnaie après avoir stabilisé l'économie grâce au mécanisme du marché.

Dans son rapport la banque essaie de prendre date aussi bien auprès de l'opinion publique interne qu'auprès de ses correspondants étrangers en prônant une politique différente de celle menée par le gouvernement actuel ou par ses prédécesseurs. Si ses propositions sont souvent de bon sens, elles se gardent bien de préconiser les mesures énergiques qui, à nos yeux, sont seules en mesure de changer l'orientation actuelle d'une politique économique qui essaie de ménager la chèvre et le chou et finit par mener l'une et l'autre à leur perte.